

ma'e eho iko Tupàn ze'eg rupi nehe ty, ikatu 'ym ma'e iapo 'ym pà nehe ty, ko 'ar rehe nehe, te Zezuz Zaneruwihawete Zanezar tur mehe nehe no, a'e newe kury. **15** Amo 'ar mehe nehe, Tupàn ipurumur kar wer putar Zezuz rehe a'e nehe. A'e 'ar mehe umur kar wi putar ko ywy rehe nehe, teko wanupe hexak kar pà nehe. Tupàn a'e, a'e zo zanereruze'egar romo hekon a'e. Teko umume'u ikatu haw a'e wà. Tuwihaw paw wanuwihaw romo hekon a'e no. Teko wazar paw wazar romo hekon a'e no. **16** Izypy mehe Tupàn a'e, xo a'e zo wikuwe a'e. Nuzexak kar pixik kwaw a'e. Ni amo teko nuzapo kwaw Tupàn a'e wà. Wiko putar tuweharupi a'e nehe. Numàno pixik kwaw nehe. Wiko tata heny kwer inuromo. Teko nuixe kwaw a'e tata heny kwer pupe a'e wà. Teko nuexak kwaw wà. Nuexak pixik kwaw wà nehe. Tuwe zazeruze'eg hehe tuweharupi nehe. Tuwe wiko ma'e paw wazar romo nehe. Tuwe ximue te ikàgaw iahyk 'ym ma'e rehe nehe.

17 Eze'eg hemetarer katu ma'e wanupe nehe. — Peiko zo amogwer wanuwi ikatu wera'u ma'e romo nehe, ere wanupe nehe. — Aze ukàzym neremetarer newi nehe, ma'e ere'u putar nehe, ere wanupe nehe. — Nema'enukwaw tetea'u zo neremetarer rehe nehe. Nema'enukwaw tetea'u Tupàn rehe nehe, ere wanupe nehe. Ta'e umur ma'e

tetea'u zanewe paw rupi a'e xe, zanemurywete kar pà a'e xe, ere wanupe nehe. **18** — Ezapo ikatu ma'e nehe, ere wanupe nehe. -Emono e ma'e hemetarer 'ym ma'e wanupe nehe, ere hemetarer katu ma'e wanupe nehe. **19** A'e hemetarer katu ma'e a'e nehe, aze ikatuahy ma'e uzapo oho iko amogwer wanupe a'e nehe, a'e mehe Tupàn uzapo putar ikatu ma'e izupe a'e nehe no. Umugo kar putar a'e hemetarer katu ma'e uzepyr tuweharupi nehe, ikatu 'ym ma'e wi tatahu wi ipyro pà nehe.

20-21 Ne Ximot ne ty, ezapo Tupàn hemiapo putar haw eho iko nehe ty, a'e ma'e newe iapo kar pyrer nehe ty. Ezepy'amugeta Tupàn ze'eg newe imur pyrer rehe tuweharupi nehe no. Epurumu'e zo temu'emaw rehe nehe. Emume'u e zo ze'eg iaiw ma'e purupe nehe. Xo Tupàn ze'eg azeharomoete har rehe zo epurumu'e nehe. Amo upurumu'e ma'e a'e wà, uze'eg mua'u waiko nezewe a'e wà, — Xikwaw ma'e paw rupi zane, i'i mua'u waiko wà. Nan kwaw pa. Nukwaw pixik kwaw ma'e wà. Ezeruzar zo waze'eg rehe nehe. Amo teko uzeapyaka katu waze'eg rehe wà. A'e rupi upuir uzeruzar haw wi wà. Upytu'u Zezuz rehe uzeruzar ire a'e ze'eg henu re wà. Tuwe Tupàn uzapo ikatuahy ma'e newe nehe.

Upaw kwez kury.

Pawru.

2 XIMOT

1 ¹Ihe Pawru ihe, ne Ximot ne. Ko hepape moko haw amono kar putar newe ihe nehe kury. Zaneruwihawete Zezuz a'e, hemono kar teko wanupe a'e, uze'eg imume'u kar pà ihewe a'e. Ta'e Tupàn uputar nezewe haw a'e xe. — Eze'eg nezewe teko wanupe ne nehe ty, i'i ihewe. — Aze pezeruzar Zaneruwihawete Zezuz rehe nehe, a'e mehe peiko putar ipyr tuweharupi nehe, ere wanupe nehe, i'i ihewe. **2** Ne Ximot hera'yr heremiamutar ne

ty. Tupàn zaneru a'e, Zaneruwihawete Zezuz Zanezar a'e no, tuwe uzapo ikatu ma'e newe a'e wà nehe. Tuwe nepuhareko katu wà nehe no. A'e rupi nerurywete putar tuweharupi nehe no.

Pawru uze'eg Tupàn pe Ximot rehe a'e

3 Tuweharupi ama'ereko aha teko Tupàn pe ihe, ikatu 'ym ma'e iapo 'ym pà ihe. Heipy a'e wà no, uzapo ma'e nezewegatete a'e wà no, Tupàn pe uma'ereko pà a'e wà no.

Tuweharupi aze'eg Tupàn pe nerehe ihe, pyhaw, 'aromo no. — Ikatu Ximot a'e, a'e izupe. — Ta'e neremiapo putar haw iapo har romo hekon a'e xe, a'e izupe. **4** Newi hezur mehe erezai'o ne. Hema'enukwaw nezai'o awer rehe ihe. Hepurexak katu wer zepe nerehe ihe. Aze uruexak nehe, herurywete putar tuwe nehe. **5** Nezaryz Oroz a'e, nehy Ewni a'e no, uzeruzar katu Tupàn rehe a'e wà. Hema'enukwaw katu wazeruzar katu haw rehe ihe. Akwaw nezeruzar katu haw. Ezezeruzar wazàwegatete. Hema'enukwaw katu nezeruzar katu haw rehe no. **6** A'e rupi a'e putar newe ihe nehe kury. — Kwehe mehe apokok nerehe ihe. A'e 'ar mehe Tupàn umur e ukàgaw newe a'e pe a'e, ikatu ma'e iapo kar pà newe a'e. Ezapo wiwi a'e ma'e tuweharupi nehe, a'e newe kury. **7** Tupàn umur kar Wekwe zanewe a'e. Tekwe Puràg nazanemukye kar kwaw ma'e wi a'e. Nan kwaw pa. Umynehem zanepy'a ukàgaw pupe, teko wamutar katu kar pà zanewe, zanemuzeruze'eg kar pà.

8 Nemanarugar zo Tupàn ze'eg imume'u mehe teko wanuwa rupi nehe. Kwehe mehe Hom tawhu pe har wanuwihaw a'e, hemunehew kar hereraha zemunehew paw pe a'e, ta'e amume'u Tupàn ze'eg a'e pe har wanupe ihe xe. Ta'e nazeruzar kwaw tupàn ua'u Hom ywy rehe har wanehe ihe xe. Nemanarugar zo ihewi nehe, zemunehew paw pe hereko awer wi nehe. Ihe apuraraw ma'erahy ihe. Ne nehe no ty, aze eremume'u Tupàn ze'eg eho iko purupe nehe, a'e mehe erepuraraw putar ma'erahy ne nehe no. Aze Tupàn umur ukàgaw newe nehe, a'e mehe nerepytu'u kwaw nezeruzar ire hehe nehe, ma'erahy ipuraraw mehe nehe. Nerepytu'u kwaw imume'u re nehe. **9** Tupàn zanepyro ikatu 'ymaw wi a'e, zanerenoz uzeupe a'e, uzepyr wiko ma'e ràr romo zanemuigo kar pà a'e. Nezewe uzapo a'e, ta'e nezewe uputar a'e xe, ta'e zanepuhareko katu a'e xe. Nazanepyro kwaw zaneremiapo kwer hekuzaromo. Zanepyro a'e, ta'e zanepuhareko katu e a'e xe. Izypy mehe zanezexak kar 'ym mehe we zanepuhareko a'e. Ta'e ukwaw amo

'ar rehe Zaneruwihawete Zezuz rehe zanezeruzar àwàm a'e xe. **10** Zaneruwihawete Zezuz a'e, ur ko ywy rehe a'e. A'e rupi ko 'ar rehe Tupàn a'e, wexak kar upurupuhareko haw teko wanupe a'e. Zaneruwihawete numumàno kar kwaw uzeruzar ma'e a'e wà. Umuiigo kar putar tuweharupi wà nehe. Umume'u kar uze'eg puràg teko wanupe kury. A'e rupi wexak kar uzepyr zanereko àwàm iko wanupe no. Tuweharupi zaiko putar ipyr zane nehe no.

11 Tupàn a'e, heapo uze'eg puràg imume'u har romo a'e. Hemuigo kar wemimono kar romo no, hemuigo kar upurumu'e ma'e romo no. **12** A'e rupi apuraraw ma'erahy teko ihe kury. Nahemaranugar kwaw puruwi ihe, ma'erahy kwer ipuraraw mehe ihe. Ta'e akwaw katu heremiruzar ihe xe. Tupàn uzapo kar uma'ereko haw ihewe a'e. Azapo hemiapo putar haw ihe. Amo 'ar mehe nehe, napuner kwaw iapo haw rehe nehe. A'e 'ar mehe nehe, Tupàn uzapo kar putar wemiapo putar haw amo teko pe a'e nehe. Ta'e Tupàn uzapo kar tuwe wemiapo putar haw amo pe tuweharupi a'e xe. **13** Ezeruzar katu heze'eg azeharomoete har rehe nehe, a'e newe heremimume'u kwer rehe nehe. Eho iko hupi nehe no. Ezeruzar wiwi iko hehe nehe no, epuruamutar katu wiwi iko nehe no. Ta'e zazemuryparypar katu zaiko Zezuz inuromo zane no xe. **14** Tupàn uzapo kar ma'e iko newe. Ezapo tuwe a'e ma'e eho iko nehe. Tekwe Puràg a'e, zanepy'a pe wiko ma'e a'e, nepytywà putar a'e ma'e iapo mehe nehe.

15 Uzeruzar ma'e Az ywy rehe har a'e wà, a'e paw hereityk a'e wà. Imanarugar hewi wà. Nuweruzar kwaw heze'eg wà kury. Te Pi a'e, Eràmò a'e no, hereityk a'e wà no. Erekwaw hereityk awer ne. **16** Onezi nuiko kwaw wazàwe a'e. Na'imaranugar kwaw teko wanuwi zemunehew paw pe hereko haw rehe. **17** Ur Hom tawhu pe a'e. Na'arewahy uzypyrog herekar pà a'e pe. Te herexak zemunehew paw pe. Hemurywete kar iko tuweharupi. Tuwe Zanezar upuhareko katu iànàm wà nehe. **18** Tuwe Zanezar upuhareko Onezi a'e nehe no, a'e 'ar

mehe nehe no, uze'eg rupi oho 'ym ma'e wanehe uzepyk mehe nehe. Ta'e Onezi uzapo ikatu ma'e tetea'u ihewe a'e xe, Ew tawhu pe urereko mehe a'e xe. Erekwaw ihewe hemiapo kwere a'e pe har ne kury.

**Uze'eg Tupàn ze'eg imume'u
haw rehe xe a'e kury**

2 ¹Ne nehe ty herayr, nekàg nezeruzar haw rehe Zaneruwihawete Zanepyro har inuromo nehe. ²Kwehe mehe amume'u heze'eg a'e pe Ew tawhu pe teko wanuwa rupi. Ne nehe no ty, emume'u a'e heze'eg amo awa wanupe nehe, a'e awa neremigwaw katu wanupe nehe, upurumu'e ma'e wanupe nehe, aze ukwaw upurumu'e haw wà nehe. Emume'u kar a'e ze'eg teko wanupe nehe. ³Erezeruzar hehe ne, a'e rupi aze erepuraraw ma'erahy nehe, ezeagaw zo izuwi nehemaw rehe nehe, ma'erahy ipuraraw paw wi nehe. ⁴Zauxiapekwer uma'ereko mehe nuzekaiw kwaw uma'e rehe a'e, ta'e ipurumurywete kar wer weruze'egar rehe a'e xe. A'e rupi ezapo zo neremiapo putar haw nehe. Ezapo Tupàn hemiapo putar haw nehe kury, ta'e nepurumurywete kar wer Tupàn rehe ne no xe. ⁵Tupàn ze'eg imume'u har a'e wà, uzeruze'egatu a'e wà. Aze nuzeruze'eg kwaw wà nehe, a'e mehe nupuner kwaw ize'eg imume'u haw rehe wà nehe. ⁶Ma'e tymar a'e, aze uma'ereko katu a'e nehe, a'e mehe umai'u putar a'e nehe. Nezewegatete Tupàn ze'eg imume'u har a'e wà no, aze umume'u katu ize'eg oho waiko a'e wà nehe, a'e mehe amogwer uzeruzar ma'e a'e wà, henu har a'e wà, omono putar ma'e izupe a'e wà nehe, omono putar temetarer izupe a'e wà nehe no. ⁷Nema'enukwaw katu heze'eg rehe nehe ty. A'e rupi Tupàn nepytywà putar nehe, a'e ze'eg paw ikwaw kar pà newe nehe.

⁸Nema'enukwaw katu Zezuz Zaneruwihawete rehe nehe. Ukweraw wi umàno re a'e. Tawi hemimino romo hekon. Tupàn ze'eg puràg imume'u mehe, amume'u ko ma'e aha iteko ihe kury, teko wanupe ihe kury. ⁹Amume'u Tupàn ze'eg aha teko ihe, a'e rupi apuraraw ma'erahy aha teko ihe kury.

Heàpixi a'e wà, puruzuka ma'e kwere ài a'e wà. Aipo ikatu 'ym ma'e iapo har romo aiko ihe. Tupàn ze'eg a'e, nan kwaw nezewe a'e. Teko nuzàpixi kwaw Tupàn ze'eg a'e wà. ¹⁰Tupàn wexaexak amo teko a'e wà. Upyro putar a'e teko a'e wà nehe kury. Ta'e Zaneruwihawete Zezuz umàno wanekuzar romo a'e xe. A'e rupi hemixamixak kwere a'e wà nehe, wiko putar tuweharupi a'e wà nehe, Zezuz ikatu haw ikàgaw hereko pà a'e wà nehe. A'e rupi apuraraw ko ma'erahy teko ko 'ar rehe ihe kury. ¹¹Ko heze'eg heremimume'u ràm ihe, azeharomoete a'e.

— Aze teko zanezuka zanezeruzar
haw rehe a'e wà nehe,
a'e mehe zaiko putar zaha
Zaneruwihawete Zezuz ipyr
zane nehe.

¹² Aze xipuraraw ma'erahy zane nehe,
a'e mehe zaiko putar tuwihaw
romo ipyr zane nehe.

— Zezuz nuiko kwaw Zanezar
romo a'e, aze za'e nehe,
a'e mehe Zezuz i'i putar zanewe
a'e nehe, — Kwa, napeiko kwaw
heremiruze'eg romo,
i'i putar zanewe nehe.

¹³ Aze nazazeruzar kwaw hehe nehe,
uzapo putar tuwe ma'e uze'eg
rupi a'e nehe.

Ta'e nahemu'em pixik kwaw a'e xe.
Uzapo tuwe wemimume'u kwere a'e.

**Uze'eg Tupàn pe uma'ereko
haw rehe xe a'e kury**

¹⁴Emume'u ko heze'eg nerenu har wanupe nehe. Eze'eg wanupe Tupàn huwa rupi nehe, heze'eg rehe wamuma'enukwaw kar pà nehe. — Pezeàmàtry'ym zo ze'ze'eg rehe nehe, ere wanupe nehe. Ta'e na'ikatu kwaw nezewe haw Tupàn pe a'e xe. Aze uzeàmàtry'ym nezewe a'e pe wà nehe, a'e mehe umuaiw putar Tupàn ze'eg henu har a'e pe har wazeruzar haw wà nehe. ¹⁵Uma'ereko katu Tupàn pe nehe. A'e mehe uze'eg putar newe nezewe nehe. — Ne Ximot ne,

nekatuahy ne, ta'e eremume'u katu heze'eg eho iko purupe ne xe, i'i putar newe nehe. Aze erema'ereko katu izupe nehe, a'e mehe nanemaranugar kwaw izuwi nehe. — Emume'u katu Tupàn ze'eg azeharomoete har nehe. A'e rupi nanemaranugar kwaw nehe. **16** Aze teko uze'eze'eg e waiko amo ma'e rehe, aze a'e ma'e na'ikatu kwaw Tupàn pe nehe, a'e mehe eze'eg zo eho wanupe nehe. Agwer ma'e umupytu'u kar teko Tupàn ze'eg rehe wazeruzar ire a'e wà. **17** A'e awa upurumu'e Tupàn ze'eg 'ym rehe a'e wà. Wapurumu'e haw nuzawy kwaw amo iperew. Nuzawy kwaw perew awa ro'o imunem kar har. Mokoz upurumu'e ma'e a'e pe wanekon a'e wà kury, nereko haw pe taw pe a'e wà kury. Imenew awa ipy her romo a'e. Pire inugwer her romo a'e no. Nezewe a'e wà. Inem wapurumu'e haw a'e wà. Ta'e umupytu'u kar teko Tupàn ze'eg rehe wazeruzar ire a'e wà xe. **18** Hemu'em nezewe wà. — Tupàn umugweraw kar wi uzeruzar ma'e umàno ma'e kwer kwez paw rupi a'e wà kury, weko haw pe waneraha pà kwez a'e wà kury. Zanezarar tuwe xe ywy rehe a'e, i'i mua'u waiko teko wanupe wà. **19** Nan kwaw pa, aze uzeruzar ma'e ukwaw Tupàn ze'eg azeharomoete har a'e wà nehe, a'e mehe nuzekaiw kwaw agwer upurumu'e mua'u ma'e waze'eg rehe a'e wà nehe. Zanezar ukwaw katu wemiruze'eg a'e wà. Aze awa uze'eg nezewe nehe, — Tupàn hezar romo hekon a'e, aze i'i izupe nehe, a'e mehe upytu'u putar ikatu 'ym ma'e iapo re nehe.

20 Aze tàpuz uhua'u a'e, heta tetea'u kawaw a'e pe. Amo kawaw a'e pe har ipyahu a'e, ipuràg eteahy a'e. Heta ita hekuzar katu ma'e or her ma'e a'e kawaw rehe a'e. Omo ae kawaw izemàner a'e, na'ipuràg kwaw a'e. Aze tuwihaw ur tàpuz me nehe, umai'u putar kawaw ipyahu ma'e pupe nehe, kawaw ipuràg ma'e pupe nehe.

21 Nezewegatete awa no, aze utyryk ikatu 'ym ma'e wi nehe, a'e mehe nuzawy kwaw kawaw ipuràg ma'e nehe. Izar wereko putar nehe, ta'e ipuràg a'e xe. Nezewegatete a'e awa

uzapo Tupàn hemiapo putar haw nehe, ikatu ma'e iapo pà izupe nehe.

22 Ne no ty, Ximot. Eiko zo amogwer awa ipyahu ma'e wazàwe nehe, ta'e a'e wà xe, ipurapo wer zepe ikatu 'ym ma'e rehe a'e wà xe. Etyryk ikatu 'ym ma'e wi nehe. Ikatuahy ma'e ezapo eho iko nehe. Ezeruzar katu Tupàn ze'eg rehe nehe. Epuruamutar katu tuwe nehe. Ezàmàtry'y'm zo amogwer wà nehe. Aze teko ipy'a ikatu nehe, nezewe i'i putar Zanezar pe nehe. — O Tupàn ureru ywate har, hepytywà pe ko ma'e iapo mehe nehe, i'i putar izupe nehe. Ihe aze'eg newe, Ximot. — Eiko agwer teko ài ne nehe no, a'e newe.

23 Aze teko uze'eg ahyahy uzeupeupe wà nehe, ma'e kwaw 'ymar ài wà nehe, etyryk wanuwi nehe. Eze'eg zo wanupe nehe. Aze ereze'eg wanupe nehe, na'arewahy erezàmàtry'y'm putar ne wà nehe no.

24 Ezàmàtry'y'm zo amogwer ne wà nehe, ta'e Zanezar hemiruze'eg romo ereiko ne xe. Epuruamutar katu nehe no. Emu'e katu teko Tupàn ze'eg rehe ne wà nehe no. Aze neremimu'e nuzemu'e katu kwaw wà nehe, epytu'u zo wamu'e re nehe.

25 Aze awa upurumu'e Tupàn ze'eg 'ym rehe nehe, a'e mehe ere izupe nehe, — Epurumu'e zo a'e ze'eg rehe nehe ty, ere izupe nehe, iàmàtry'y'm 'ym pà nehe, imuikwahy kar 'ym pà nehe. Aze nezewe erezapo nehe, a'e mehe a'e upurumu'e ma'e uzewyr putar ru'u Tupàn pe nehe. Ukwaw putar ru'u iz'e'eg azeharomoete har nehe no.

26 Ukwaw wiwi putar ma'e nehe no. Weruzar wiwi putar Tupàn ze'eg nehe no. Uhem putar oho Zurupari mune wi nehe, ta'e Zurupari

ipurupyhyk wer zepe hehe a'e xe, wemiapo putar haw iapo kar pà izupe a'e xe.

***Uze'eg ma'e ia'hykaw rehe
har rehe xe a'e kury***

3¹ Nema'enukwaw katu ko ze'eg wexe imume'u pyrà'm rehe nehe. Ko 'ar ipawete mehe nehe, Zezuz tur etea'i mehe nehe, na'ikatuahy kwaw teko waneke haw nehe. Uzeruzar ma'e upuraraw putar ma'erahy a'e 'ar mehe a'e wà nehe. **2** Nezewe uzeapo putar nehe. Teko a'e wà nehe, a'e zutyka'i uzeamutar putar a'e wà nehe. Uputar putar ma'e tetea'u uzeupe a'e wà nehe no. — Hekatuahy amogwer wanuwi ihe, i'i putar amogwer wanupe wà nehe. Nezewegatete i'i putar uzeupe wà nehe no, uze'ep'amugeta pà wà nehe no. Uze'eg zemueteahy putar amogwer wanupe wà nehe, hemu'em pà wà nehe. Nuweruzar kwaw u ze'eg wà nehe. Nuweruzar kwaw uhy ze'eg wà nehe. Aze teko omono e ma'e wanupe nehe, nuze'eg kwaw nezewe wà nehe, — Ikatuahy neremimur e kwer ihewe, ni'i kwaw wà nehe. — Emur e amo ae ma'e ihewe na'arewahy nehe no ty, i'i putar izupe wà nehe. Numuwete kwaw Tupàn wà nehe no. **3** Huryw ahyahy putar teko amogwer wanehe wà nehe, ma'erahy ipuraraw kar pà wanupe wà nehe. Nupurupuhareko kwaw wà nehe no. Uze'eg zemueteahy putar amogwer wanehe wà nehe, hemu'em pà wà nehe. Tuweharupi ipuràmàtry'ym wer putar amo rehe wà nehe no. Wata putar amo wàmàtry'ym àwàm hekar pà wà nehe. Ikatu ma'e na'ikatu kwaw a'e teko wanupe nehe. **4** Nuzapo kwaw ma'e uze'eg rupi wà nehe. Uzapo putar wemiapo putar haw wà nehe. — Aipo ikatu ko ma'e, ni'i kwaw wà nehe. — Hekatu wera'u amogwer wanuwi, i'i putar uzeupe wà nehe. Ipurumurywete kar wer putar uzehe wà nehe, na'ipurumurywete kar wer kwaw Tupàn rehe wà nehe. **5** — Azeruzar katu Zezuz rehe ihe, i'i mua'u putar oho waiko teko wanupe wà nehe. Wata mua'u putar hape rupi wà nehe. Uze'eg putar nezewe uzeupe wà nehe. — Nan, Zezuz nuiko kwaw hezar romo a'e, i'i

putar uzeupe wà nehe. — Nupuner kwaw purumugweraw kar haw rehe a'e, i'i putar uzeupe wà nehe. — Etyryk agwer teko wanuwi nehe ty, a'e newe, Ximot. **6** Amo upurumu'e ma'e wiko amo wanà'uz me tuweharupi wà. Amo kuzà oho a'e pe a'e wà. A'e kuzà uzeruzar wazà'i awa ze'eg rehe wà. Uzemumikahy wemiapo kwer ikatu 'ym ma'e rehe wà. Nupyutu'u kwaw iapo re wà. Uputar tuwe ma'e tetea'u uzeupe wà. **7** Uzemu'e e waiko wà, ze'eg azeharomoete har ikwaw 'ym pà wà. A'e mehe agwer upurumu'e ma'e a'e wà, umuzeruzar kar a'e kuzà uze'eg rehe a'e wà, Tupàn hape iawy kar pà wanupe wà, ta'e hemu'em wanupe wà xe. **8** Kwehe mehe mokoz awa a'e wà, upurumu'e waiko Moizez ze'eg 'ym rehe wà. Zàn awa ipy her romo a'e. Zàm awa inugwer her romo a'e. Tupàn umur a'e ze'eg Moizez pe. Nezewegatete upurumu'e ma'e ko 'ar rehe har a'e wà, nupurumu'e kwaw ze'eg azeharomoete har rehe wà, nukwaw pixik kwaw ma'e wà. Nukwaw kwaw ze'eg azeharomoete har wà. Nuzeruzar kwaw hehe wà. **9** Kwehe mehe teko a'e wà, Zàn, Zàm waze'eg henu mehe a'e wà, nuzekaiw kwaw waze'eg rehe a'e wà, ta'e ukwaw wanemu'em awer a'e wà xe. Nezewegatete awa ko 'ar rehe har a'e wà nehe no, teko nuzekaiw kwaw waze'eg rehe a'e wà nehe no, ta'e ukwaw putar wanemu'em awer a'e wà nehe no xe.

***Pawru uzapo kar ma'e Ximot
pe xe a'e kury***

10 Ne ty, ereho iko heze'eg rupi tuweharupi ne ty. Erezapo ma'e iko ihe ài ne no, heremiapo kwer hexak ire ne no. Erekwaw a'e ma'e heremiapo putar haw no. Erexak hezeruzar haw, erexak hema'ereko katu haw, Ximot. Napytu'u kwaw hema'ereko re. Aze zawaiw katu ihewe, napytu'u kwaw. Erexak hepuruamutar haw no. Ama'ereko katu ihe. Napytu'u kwaw hema'ereko re ma'erahy ipuraraw mehe. **11** Erexak teko ikatu 'ym ma'e iapo mehe ihewe, ma'erahy ipuraraw kar mehe ihewe. Axioki tawhu pe hereko mehe, teko upuraraw kar ma'erahy ihe wà. Ikon tawhu pe hereko mehe wà no, Iri tawhu pe

hereko mehe wà no, upuraraw kar ma'erahy tetea'u ihewe a'e pe wà no. Erekwaw katu nezewe iapo awer a'e pe ihewe ne. Tupàn hepyro wanuwi, hepyro ikatu 'ym ma'e a'e pe har wi. **12** Uzeruzar ma'e a'e wà nehe, aze ipurapo wer ikatu ma'e rehe wà nehe, Zaneruwihawete Zezuz hemiapo putar haw rehe wà nehe, a'e mehe amogwer upuraraw kar putar ma'erahy wanupe a'e wà nehe, a'e 'ar mehe a'e wà nehe. **13** Awa a'e wà, aze ikatu 'ym ma'e romo wanekon a'e wà nehe, aze uzeruzar mua'u a'e wà nehe, a'e mehe iaiw wera'u putar a'e wà nehe, a'e 'ar mehe a'e wà nehe. Uzawy kar putar Tupàn hape amogwer wanupe wà nehe. Na'e Zurupari a'e nehe, uzawy kar putar Tupàn hape a'e awa wanupe a'e nehe. **14** Ne Ximot ne, kwehe mehe nekwarer mehe amo upurumu'e ma'e nemu'e ze'eg azeharomoete har rehe a'e wà. Ezeruzar wiwi a'e ze'eg rehe nehe, teko wanupe imume'u pà nehe, ta'e erekwaw nemu'e har waze'eg awer ikatu haw ne xe. **15** Nekwarer mehe, erezemu'e Tupàn ze'eg ikatu ma'e rehe ne, a'e ze'eg pape rehe imuapyk pyrer rehe ne. A'e rupi erekwaw ze'eg azeharomoete har. A'e rupi erezeruzar Zaneruwihawete Zezuz rehe. A'e rupi a'e ae nepyro putar a'e nehe, nemuigo kar pà uzepyr tuweharupi a'e nehe. **16** Tupàn Hekwe umuapyk kar uze'eg awa wanupe pape rehe. Tupàn umuapyk tuwe a'e ze'eg pape rehe imuapyk pyrer a'e. Umuapyk tuwe wemimuapyk karer. A'e Tupàn ze'eg pape rehe imuapyk pyrer a'e, upurumu'e ze'eg azeharomoete har rehe a'e. Aze teko uzawy Tupàn hape a'e wà nehe, Tupàn ze'eg wexak kar putar iawy awer teko wanupe nehe. Aze teko uzapo ikatu 'ym ma'e wà nehe, Tupàn ze'eg wexak kar putar wanemiapo kwer ikatu 'ym ma'e wanupe nehe. Tupàn ze'eg upurumu'e ikatu ma'e iapo haw rehe a'e. **17** A'e rupi Tupàn ze'eg imume'u har a'e, aze ukwaw katu ize'eg a'e nehe, a'e mehe upuner putar purupytywàgatu haw rehe a'e nehe, upuner putar oho katu haw rehe ize'eg rupi a'e nehe no, upuner putar pureruze'egatu haw rehe nehe no.

4 ¹ Aze'eg putar newe Tupàn huwa rupi ihe nehe kury, Zaneruwihawete Zezuz huwa rupi ihe nehe no. Amo 'ar mehe Zezuz a'e nehe, ukwaw kar putar ikatu 'ym ma'e iapo awer a'e nehe, iapo arer wanupe a'e nehe, teko nànan nehe no, wikuwe ma'e kwer wanupe nehe, umàno ma'e kwer wanupe nehe no, ta'e ukwaw zaneremiapo kwer paw rupi a'e xe. Ukwaw ikatu ma'e. Ukwaw ikatu 'ym ma'e no. A'e re uzepyk putar ikatu 'ym ma'e iapo har wanehe nehe. Amo 'ar mehe Zezuz ur wi putar a'e nehe no. Wiko putar ywy rehe har paw wanuwihaw romo nehe. A'e rupi amume'u putar ko ze'eg newe ihe nehe kury, ko ma'e iapo kar pà newe ihe nehe kury. **2** Emume'u Tupàn ze'eg puràg azeharomoete har teko wanupe nehe kury. Tuweharupi emume'u eho iko wanupe nehe. Aze teko ipurenu wer neze'eg rehe a'e 'ar mehe a'e pe wà nehe, a'e mehe emume'u wanupe nehe. Aze na'ipurenu wer kwaw neze'eg rehe amo 'ar rehe wà nehe, emume'u wiwi tuwe wanupe nehe no. Emuzeruzar kar hehe ne wà nehe, imume'u mehe ne wà nehe. Aze amo uzapo ikatu 'ym ma'e iko a'e nehe, a'e mehe ere izupe nehe, — Neremiapo kwer ikatu 'ym ma'e na'ikatu kwaw Tupàn pe, ere izupe nehe. Aze amo ukyze ma'e wi nehe, emupytu'u kar ikyze re nehe, emurywete kar nehe. Ezapo ko ma'e eho iko nepurumu'e mehe nehe. Aze neremimu'e nukwaw kwaw neze'eg a'e wà nehe, a'e mehe epytu'u zo wamu'e re nehe, emu'e wiwi nehe. Ukwaw putar wà nehe. **3-4** Amo 'ar mehe teko nuzeapyaka katu kwaw ze'eg azeharomoete har imume'u mehe a'e wà nehe. A'e 'ar mehe uzapo putar wemiapo putar haw zutyka'i wà nehe. Upytu'u putar Tupàn ze'eg azeharomoete har henu re wà nehe. Ipurenu wer putar xo wàmuz wama'emume'u haw rehe zo wà nehe. Ipurenu wer putar wanemiapo kwer rehe wà nehe no. A'e rupi umur kar putar upurumu'e ma'e uzepyr a'e wà nehe. — Uremu'e pe nehe, i'i putar wanupe wà nehe. A'e upurumu'e ma'e numume'u kwaw ze'eg azeharomoete har wanupe wà nehe. Umume'u putar ma'emume'u haw kwehe arer wanupe wà nehe, ze'eg

azeharomoete har imume'u 'ym pà wà nehe. **5** Ne nehe, ezeruze'eg tuweharupi nehe, wызàì ma'e izeapo mehe nehe. Epuraraw ma'erahy eho iko nekàg pà nehe no. Ne Tupàn ze'eg imume'u har romo ereiko ne. A'e rupi ezapo tuwe ma'e Tupàn pe nema'ereko pà nehe. Tupàn pe ma'e iapo har romo ereiko ne. A'e rupi ezapo hemiapo putar haw eho iko paw rupi nehe no.

6 Amo 'ar mehe àmàno putar ihe nehe kury. A'e he'ar uhem etea'i a'e nehe kury. **7** Xe ko ywy rehe hereko mehe, tuweharupi amume'u katu Tupàn ze'eg teko wanupe ihe. Napytu'u kwaw imume'u re. Napytu'u kwaw hehe hezeruzar ire. Napytu'u kwaw amogwer wamuzeruzar kar ire no. **8** Ama'ereko katu teko Zanezar pe, hemiapo putar haw iapo pà. Napytu'u kwaw iapo re. Amo 'ar mehe nehe, hexak mehe nehe, umur putar amo ikatuahy ma'e ihewe a'e nehe, hema'ereko haw hekuzaromo a'e nehe. Ta'e Tupàn ikatuahy a'e xe. Ukwaw katu teko wanemiapo kwer a'e xe. Ukwaw ikatuahy ma'e. Ukwaw ikatu 'ym ma'e no. Ukwaw teko wanemiapo kwer paw rupi no. A'e rupi umekuzar katu putar wanemiapo kwer nehe. Aze ikatu nehe, a'e mehe uzapo putar ikatu ma'e wanupe nehe. Aze na'ikatu kwaw nehe, a'e mehe uzepyk putar wanehe nehe. Aze teko wàro tur àwàm waiko wà nehe, iamutar katu pà wà nehe, aze nupytu'u kwaw hemiapo putar haw iapo re wà nehe, a'e mehe Zezuz uzapo putar ikatu ma'e wanupe nehe no, ihe ài nehe no.

Pawru uze'eg Ximot pe xe a'e kury

9 Ne ty, ezeagaw hepyr nezur pà na'arewahy nehe ty. **10** Nem a'e, xo ma'e ko ywy rehe har ko 'ar rehe har zo uputar iko a'e. A'e rupi hereityk a'e. Oho xe wi. Oho Texaron tawhu pe. Kerexen a'e no, oho Karaz ywy rehe a'e. Xi oho Taramaz tawhu pe a'e. **11** Xo Iruk zo hepyr hekon. Ne nehe ty, ekar Mak eho nehe ty. Aze erexak nehe, erur xe hepyr nehe. Ta'e Mak a'e nehe no xe, upuner hepytywà haw rehe Tupàn pe hema'ereko mehe a'e nehe no xe. **12** Ihe ihe, amono kar Xik Ew tawhu pe ihe. **13** Xe hepyr nezur mehe erur hekamir

ipuhuz katu ma'e ihewe nehe, a'e Toroaz tawhu pe Kar hàpuz me heremizarer nehe. Erur hepape ihewe nehe no. Aputar tuwe a'e pape heremiapo kwer no. **14** Àrexàn a'e, takihe iapo har a'e, hemu'em tetea'u herehe a'e. Tuwe Tupàn umekuzar hemiapo kwer izupe a'e nehe. **15** Aze erèwàxi nehe, ezemupy'a hehe nehe. Ipuruzuka wer herehe a'e 'ar mehe, heze'eg henu mehe. Ta'e heze'eg na'ikatu kwaw izupe xe.

16 Amo 'ar mehe tuwihaw huwa rupi hereko mehe, teko a'e pe har a'e wà, numume'u kwaw ikatu ma'e herehe a'e wà, tuwihaw pe a'e wà. Ni uzeruzar ma'e numume'u kwaw ma'e ikatu ma'e herehe wà. Hereityk paw rupi wà. Tuwe Tupàn numekuzar kar kwaw hereityk awer wanupe nehe. Tuwe nuzepyk kwaw wanehe nehe. **17** Tupàn a'e, upyta hepyr a'e. Umur ukàgaw ihewe. A'e rupi a'e 'ar mehe nahemunehew kar kwaw zemunehew paw pe a'e wà, nahezuka kar kwaw a'e wà. Hemuhem kar a'e wi wà. A'e rupi apuner Tupàn ze'eg imume'u wiwi haw rehe zutew 'ym wanupe ihe kury. **18** Tupàn a'e nehe, hepyro putar ikatu 'ym ma'e wi paw rupi a'e nehe. Hereraha putar uzepyr nehe, weko haw pe nehe. Weruze'eg tuwe Tupàn a'e pe har weko haw pe har a'e wà. Ikàg tuwe a'e, ikatuahy a'e no. Nezewe wiko putar tuweharupi nehe. Nupytu'u pixik kwaw ukàg ire nehe.

Upaw etea'i kury

19 — Nekatu pa, a'e Pirixi pe. — Nekatu pa, a'e Ak pe no. Heze'eg amono kar Onexi pe no, iànàm wanupe no. **20** Erat upyta Korin tawhu pe a'e. Amo 'ar mehe aezar Toro Mire tawhu pe ihe, ta'e ima'eahy a'e xe. **21** Ne nehe no ty, eagaw tuwe nezur pà 'ar huwixàg ma'e them 'ym mehe nehe. Ew, Puruzen, Irin, Karaw. A'e paw omono kar uze'eg newe a'e wà no. Nezewegatete amogwer zanerywyr a'e wà no, omono kar uze'eg newe a'e wà no. **22** Tuwe Tupàn upyta nepy'a pe a'e nehe. Tuwe nepuhareko nehe, ukatu haw imono e pà peme nehe no. Upaw kwez kury.

Pawru.